

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu

- nová služba knihoven v digitálním prostředí

Regionální funkce knihoven 2019, Pardubice 31. 10. 2019

Vít Richter – Zdenko Vozár

Národní knihovna ČR

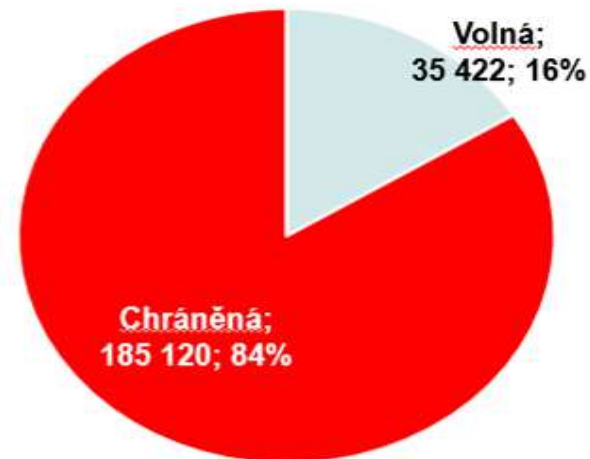
vit.richter@nkp.cz
zdenko.vozar@nkp.cz

Od poloviny 90. let se v českých knihovnách digitalizuje

Zdroje digitalizovaných dokumentů

- Národní digitální knihovna (IOP)
  - Krajská digitalizace (IOP)
  - VISK 7 – novodobé dokumenty
  - VISK 6 Manuscriptorium – rukopisy a staré tisky
  - Google books v NK ČR
  - + další individuální projekty knihoven např. KNAV, MKP, NLK
- Odhad ročního přírůstku: 6 až 7 mil. stran

Odhad počtu volných a chráněných svazků
(220 542 knihy, periodika...) srpen 2017

84 % výsledků nelze efektivně využít

Dlouhodobý cíl: digitalizovat vše, co bylo vydáno na území ČR

Otevření cesty ke zpřístupnění

Novela autorského zákona 2017

- Rozšířená kolektivní správa: § 97e odst. 4 písm. e) až k)
  - NKČR může sjednávat hromadné licenční smlouvy
- Procedura sjednávání sazeb odměn: § 98g
- Díla nedostupná na trhu
  - Rejstřík děl nedostupných na trhu: § 97f

Co je dílo nedostupné na trhu?

- Monografie – 6 měsíců není k dispozici na běžném trhu
- Periodika starší 10 let, pokud nejsou předmětem licenčních podmínek
- Musí být zahrnuto v Seznamu děl nedostupných na trhu
  - Seznam provozuje NK ČR
- Každý autor může odmítnout zpřístupnění svých digitalizovaných děl

Autorsky chráněná díla = 70 let od smrti autorů

Jak probíhaly přípravy

- Vyjednávání s kolektivními správci Dilia a OOA-S: červen 2017 až červen 2018
- Jednání s MK ČR o financování licence na zpřístupnění děl nedostupných na trhu: červen 2018 – září 2019
- Rozvoj systému Kramerius – RIGHTLIB - společný projekt KNAV, MZK a NK ČR
- Přípravy v NK ČR

Tři etapy zpřístupnění digitálních knih a časopisů

Odhad počtu volných a chráněných svazků
(220 542 knihy, periodika...) srpen 2017

84 % výsledků nelze efektivně využít

Zpřístupnění na místě samém

Vzdálený přístup z domova
a ze zaměstnání

Zhotovení tištěné nebo
digitální kopie za úplatu

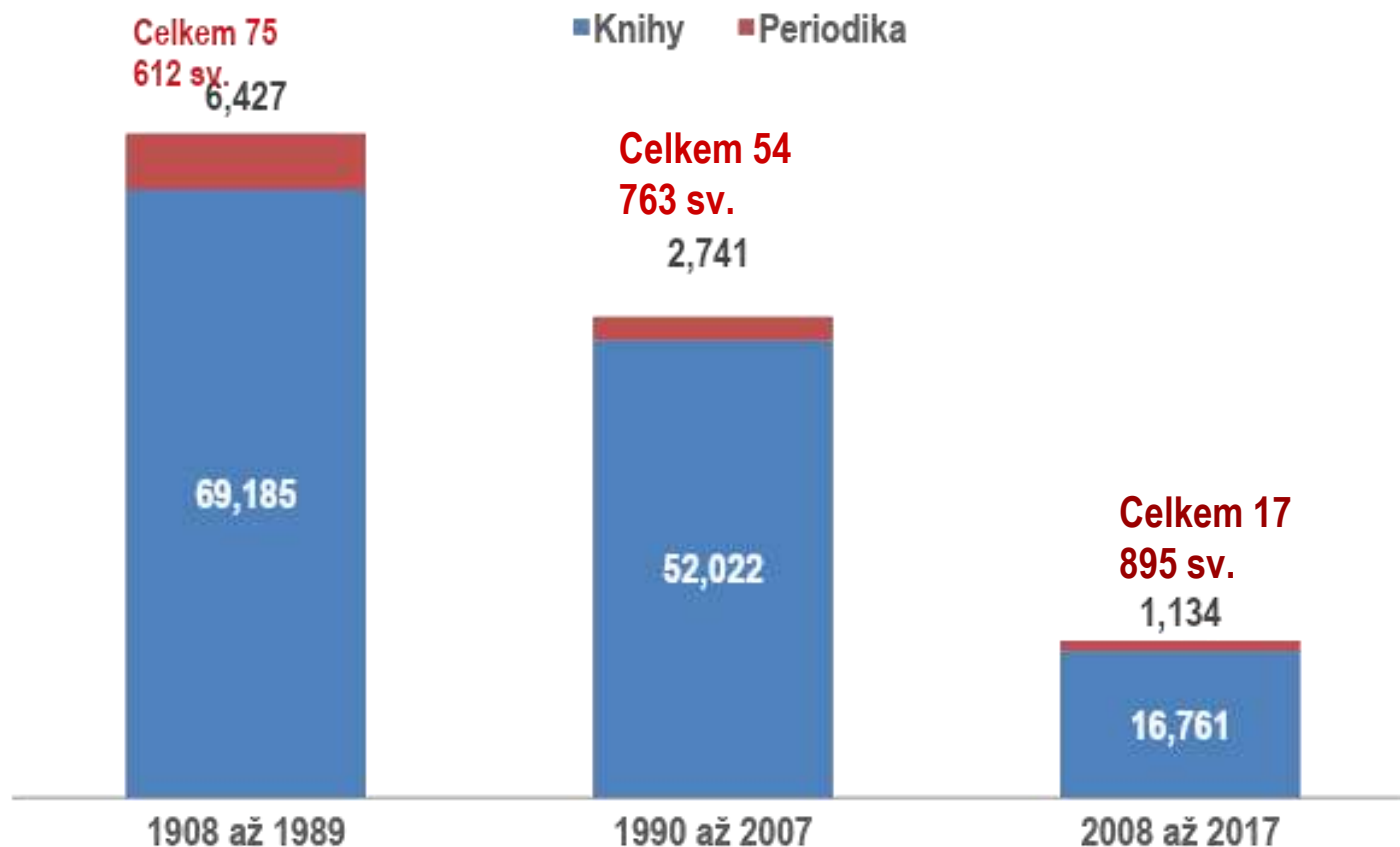

Podmínky zpřístupnění

- NK ČR provozuje Seznam děl nedostupných na trhu a Národní digitální knihovnu
- Etapy zpřístupnění
  - Knihy a periodika vydaná do roku 1989 – v r. 2019
  - Knihy a periodika vydaná do roku 2007 – v r. 2021
  - Knihy a periodika – 6 měsíců nedostupné na trhu – 2024?
- Knihovna uzavře smlouvu s NK ČR
  - Zajištění technických podmínek
  - Registrovaní uživatelé – bezplatný přístup
- NK ČR hradí licenci za zpřístupnění – roční platby bez DPH:

	2019	2020	2021	2022	2023
Roční odměny	10,5 mil.	21,6 mil.	22,9 mil.	25,2 mil.	27,4 mil

Co a kdy bude zpřístupněno – počty svazků

Kramerius – Národní digitální knihovna

←

Národní knihovna České republiky

[Procházet](#)
[Sbírký](#)
[Informace](#)
[English](#)

Výsledky: 1 - 60 / 202600

197728
 3048
 1354
 462

[Hledat ve staré digitalizaci](#)

Řazení: [Nově přidané](#)

Dostupnost ▼

pouze veřejné 26068

pouze neveřejné 176532

Vše 202600

Klíčové slovo ▼

Dějiny 5917

History 3090

Vlastivěda 1498

Čeština 1177

Kultura a společnost 878

Politika a vláda 839

[Zobrazit více](#)

Autor ▼

Univerzita Karlova 1111

Ústřední ústav geologický 510

Český úřad geodetický a kartografický 483

Česko 431

Jirásek, Alois 426

Čapek, Karel 393

[Zobrazit více](#)

Jazyk ▼

Čeština 156735

Angličtina 28086

Ovocný strom a jeho pěstění

Dohnálek, František
 1939

Kniha

Das Sudetendeutschum : sein Wesen und Werden im Wandel der Jahrhunderte

Pirchan, Gustav
 [1939]

Kniha

Egypt : 1001 fotografií

Kloučková, Marie
 2008

Kniha

Nový regionalismus : teorie a případová studie (Evropská unie)

Cihelková, Eva
 2007

Kniha

Terakotová armáda : tajné kódy císařových válečníků

Cotterell, Maurice
 2004

Kniha

Základy financí

Svoboda, Martin
 2009

Kniha

Riziko povolání

Kačírková, Eva
 c2009

Kniha

Staré pověsti české

Jirásek, Alois
 1940

Kniha

Smlouva mezi NK ČR a knihovnou

- Knihovna je evidovaná podle knihovního zákona č. 257/2001.
- NK ČR poskytuje knihovně (uživateli)
  - Službu zobrazení na místě
  - Službu vzdáleného přístupu.
- Služba je poskytována registrovaným čtenářům.
- Knihovna má kvalitní připojení k internetu a poskytne pro službu zvláštní počítač.
- NK ČR poskytne knihovně program, které znemožní zhotovení tištěné nebo digitální kopie.
- Knihovna zakáže čtenářům zhotovení kopie pomocí fotoaparátu či mobilního telefonu
- V případě porušení autorských práv knihovna
  - Přeruší poskytování služeb
  - Poskytne kolektivním správcům nezbytné údaje o čtenáři

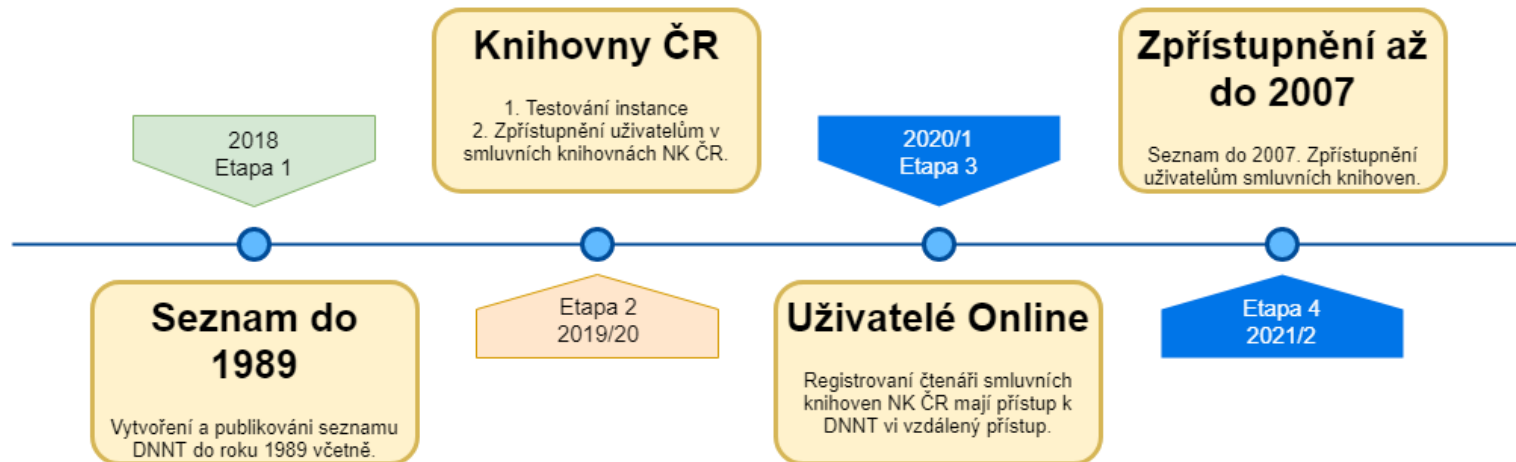
Podmínky a povinnosti registrovaného čtenáře

- Vzdálený přístup je chráněn technickým opatřením: každý registrovaný čtenář má svůj login a heslo pro přístup do NDK.
- Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.
- Dílo zobrazené v NDK lze pouze číst.
  - Nesmí se zhotovit jakékoli rozmnoženiny zobrazeného díla, ať s použitím předmětného nebo jiného zařízení (zejména tiskárny, fotoaparátu nebo mobilního telefonu), odstranění identifikačních znaků rozmnoženiny a poskytnutí rozmnoženiny v jakékoli podobě další osobě.
  - Čtenář nesmí poskytnout přístup do NDK třetí osobě.
- Při porušení podmínek knihovna přeruší službu vzdáleného přístupu.
- Čtenář dává souhlas k poskytnutí svých osobních údajů kolektivnímu správci.

Postup implementace

- MK ČR – rozhodnutí a úhradě licence - ???
- NK ČR – uzavření licenční smlouvy s Dilia a OOA-S
- NK ČR – provoz Systému děl nedostupných na trhu a Národní digitální knihovny
- Testování do konce roku 2019 – krajské knihovny....
- Knihovna AV ČR – rozvoj systému Kramerius
- Rok 2020 – postupné zapojování knihoven

- Uzavření smlouvy mezi NK a knihovnou
  - Samostatný počítač
  - Určen pouze pro čtení dokumentů
  - Nemožnost zhotovit tiskovou a digitální kopii

Technické řešení

- ✓ Export a zveřejnění Seznamu děl nedostupných na trhu s UUID
  - do budoucna aplikace Rejstřík DNNT + API rozhraní
- ✓ Naprogramování a implementace Krameria pro potřeby DNNT (kramerijs-patch-5.4.4-dnnt)
- ✓ Označení všech platných děl dle SDNT
- ✓ Celkově cca. 70 000 děl

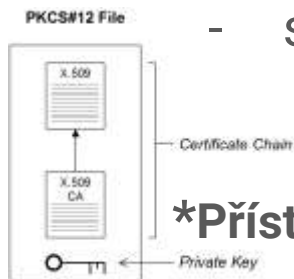
Technické řešení zpřístupnění - 3 cesty

Certifikáty do prohlížečů

- kvalitné technické zázemí
- značný počet terminálů
- dedikovaná IP adresa
- smluvní garance

System Porteus Kiosk

- menší knihovny
- nízké nároky na IT personál
- dedikovaný fyzický stroj x86_64, linux kompatib
- usb klíč od NK ČR
- nasazení téměř Plug & Play

*Přístup pomocí prohlížeče z domova - III. fáze:

- modelově řešeno podobně jako pro jiný elektronický zdroje
- řešeno do velké míry v aplikaci, skrz jednoduché přihlášení (SSO) pomocí Shibboleth a ověření u IdP
- řešení pro větší knihovny s LDAP

Rizikové faktory

- **Financování licence ze strany Ministerstva kultury – od kdy?**
- **Podpis licenční smlouvy mezi NK ČR a kolektivními správci**
- **Vybudování silné infrastruktury NK ČR a provoz systému**
  - Seznam děl nedostupných na trhu - nutnost aplikace
  - Úplně nová infrastruktura pro systém Kramerius
  - Personální zdroje
- **Připravenost knihoven**
  - Síťové prostředí, dostatek vhodných terminálů v malých knihovnách
  - Vzdělávání pracovníků – naučit se pracovat s Krameriem
  - VISK 3 v roce 2020 – podpora nákupu PC pro malé knihovny ???
- **Očekávání čtenářů**

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu

- nová služba knihoven v digitálním prostředí

Regionální funkce knihoven 2019, Pardubice 31. 10. 2019

Vít Richter – Zdenko Vozár

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz
zdenko.vozar@nkp.cz